

O. BOGUSŁAW WACZYŃSKI TJ — KUL

STUDIA O WSCHODZIE CHRZEŚCIJAŃSKIM W ZAKŁADACH TEOLOGICZNYCH W POLSCE WSPÓŁCZESNEJ

„Wschód chrześcijański“ — to wszystkie ugrupowania dawnego Wschodu chrześcijańskiego: Afryki (Egipt, Abisynia), Azji (Syria, Palestyna, Liban, Irak, Iran, Indie Málabarskie, Armenia) i Europy (Bałkany i Europa wschodnia), tak zjednoczone z Kościołem katolickim, jak i niekatolickie (nestorianie, monofizyci, schizmatycy).

Zagadnienie „Studiów“ nad Wschodem chrześcijańskim ograniczam do strony programowej, w świetle rozporządzeń Stolicy Apostolskiej; pomijam zaś stan faktyczny wykonywania tego programu w zakładach teologicznych w Polsce.

Rzut oka na współczesny stan chrześcijaństwa wschodniego: na około 144 miliony chrześcijan obrządków wschodnich, odłączonych od Kościoła katolickiego herezją nestorianizmu, monofizytyzmu lub schizmą jest zaledwie około 9 milionów chrześcijan tychże samych obrządków, zjednoczonych z Kościołem katolickim. W Polsce współczesnej, choć nie w takich rozmiarach, jak w okresie międzywojennym, mieszkają we wschodnich powiatach województw białostockiego, warszawskiego i lubelskiego potomkowie tych chrześcijan, do których chrześcijaństwo dotarło przed tysiącem lat z Konstantynopola w obrządku bizantyńskim. I na Ziemiach Odzyskanych osiedlili się chrześcijanie obrządku bizantyńskiego, tak katolicy, jak i niekatolicy. Młodzi kapłani, wychodzący z seminariów duchownych, stykać się będą w wielu diecezjach wschodnich i zachodnich ziem Polski z tymi grupami chrześcijan. Zmusza to do przygotowania alumnów już w seminarium do duszpasterstwa nad tymi odrębnymi grupami dusz.

Program studiów nad Wschodem chrześcijańskim w świetle zarządzeń i wskazań Stolicy Apostolskiej.

Tak dla prowadzenia badań naukowych nad Wschodem chrześcijańskim, jak i dla przygotowania specjalistów tej dziedziny dla wydziałów teologicznych i seminariów duchownych założył Benedykt XV w Rzymie Papieski Instytut Studiów Orientalnych. Pius XI w encyklice *Rerum Orientalium* z 8 IX 1928 polecił, by na uniwersytetach katolickich i na wydziałach teologicznych powstawały katedry studiów orientalnych, a w seminariach duchownych żeby wykładano zagadnienia o Wschodzie chrześcijańskim przynajmniej w łączności z odpowiednimi przedmiotami. Kilkakrotnie polecali też papież, żeby w seminariach duchow-

nych i innych katolickich instytucjach naukowych i wychowawczych urządzano dni modłów i pogłębiania znajomości o Wschodzie chrześcijańskim (*Dies pro Oriente Christiano*).

O ile na wydziałach teologicznych zagadnienia o Wschodzie chrześcijańskim mają być wykładane jako osobny przedmiot uzupełniający, o tyle w seminariach duchownych można łączyć wykład zagadnień teologicznych, historycznych, liturgicznych i kanonicznych o Wschodzie chrześcijańskim z odnośnymi traktatami i przedmiotami. Jeżeli w seminariach duchownych, których program studiów jest już i tak przeładowany, uda się zmieścić jeszcze jedną godzinę przez jeden tylko semestr w ciągu całych studiów na którymś ze starszych kursów, na zagadnienia o Wschodzie chrześcijańskim, to tę jedną godzinę należałoby poświęcić na wykład ogólnej „introdukcji“, czyli ogólnego rzutu oka na cały Wschód chrześcijański, z uwzględnieniem głównych dat historycznych i danych statystycznych, aby alumnom ukazać, że problem Wschodu chrześcijańskiego — to problem ogólnokościelny dla zrealizowania Chrystusowego pragnienia *ut omnes unum sint*.

Literatura

1. *Statistica con cenni storici della gerarchia e dei fedeli di rito orientale*, Città di Vaticano 1932.
2. C. Dumont OP, *Tableau de la filiation et de la répartition des divers rites, confessions et hiérarchies des Églises orientales unies et dissidentes*, Lille 1936.
3. *Incontro au Fratelli separati di Oriente*, Roma 1948.
4. Przedwojenne roczniki polskiego czasopisma „Oriens” podają wiele informacji statystycznych, historycznych i geograficznych o poszczególnych grupach chrześcijan wschodnich.

Ponadto ks. Stanisław Nagy SCJ — KUL wygłosił referat pt.: *Główne kierunki badań we współczesnej apologetyce katolickiej*. Opublikowany w całości w: „Roczniki Teologiczno-Kanoniczne“, 7 (1960), z. 4, s. 119—136.